

GALATZÓ

Revista cultural de Puigpunyent i Galilea

REVISTA
MENSUAL

ANY-III

ABRIL
1989

Nº 30

CABRERA LLIURE !!

ASSOCIACIO DE PREMSA FORANA
Princesa, 24
07240 SANT JOAN

GALATZO

**PUBLICACIO
MENSUAL**

**dipòsit legal: pm 431/86
es racó-pl. lleó XIII s-n
07194 PUIGPUNYENT
edita: grup s'arbre**

consell de redacció

**Biel Frau
Toni Betti
Miquel Mora
Tomeu Moragues
Xesca Ramon
Pere Barceló
Joan Martorell**

equip de col·laboradors

**Margarida Horrach
Magdalena Balaguer
Tolo Morey
Maria Josep Pérez
Ernest Fuster
Antoni Garau
Antoni Ginard**

administració

Maria Matas

**exemplar 125 pts
subscriptors 100 pts**

Imprimeix

**Informacions Llevant
(Manacor)**

**tots els articles publicats
en aquesta revista són
en són responsables els
seus autors.**

Editorial

(Editorial de la Premsa Forana)

CABRERA LLEURE

Fa ja uns anys, diversos grups i organitzacions de caire ecologista varen dur una campanya de sensibilització de l'opinió pública i, al mateix temps, una batalla legal a fins i aïctes d'aconseguir que Sa Dragonera no fos urbanitzada.

La incomprensió i el desinterès de l'Administració i el desinterès general versant la defensa del nostre patrimoni mediambiental foren vençuts per la tenacitat dels qui tenien la raó del seu costat. La raó legal se'ls donaria també amb el temps.

Avui, patrimoni del Consell Insular de Mallorca, o, la mateixa cosa, patrimoni de tots els balears, Sa Dragonera resta per a sempre lliure de la possibilitat de ser alterada i destruïda per l'ambició i en profit d'uns pocs.

A l'altre extrem de l'illa, un petit arxipèlag, Cabrera, està en aquests moments pendent d'importantes decisions polítiques que hauran de determinar el seu futur; unes decisions que no pareixen fàcils donat que s'estan debatent distints graus de protecció i no es pot tenir encara la certesa que les decisions que es prendran resultin les més adequades i convenientes. Encara que la història de Cabrera és molt diferent a la de Sa Dragonera.

Afectada per a fins militars l'illa ha romàs vigilada i protegida per un petit destacament que, es ben cert, no ha alterat substancialment el medi ambient. Per contra ha hagut de suportar unes maniobres militars que fa temps són tortament rebutjades. Així i tot no ha planejat sobre l'illa el fantasma de l'urbanització i resta pràcticament intacta essent l'últim reducte d'aquesta natura que ens queda.

Com s'ha de fer per protegir Cabrera en el futur? Aquest n'és el gran debat. El Govern de Madrid pretén que Cabrera quedi en mans de l'Exèrcit, continuant amb unes maniobres militars encara que renunciant a l'ús del foc real.

En aquest sentit, està arossegant a un ximple PSOE, en contra d'anteriors posicionaments i a un reble Govern Autònom que, a canvi de no se sap molt be quina casta de contrapartides, pareix disposat a donar el seu plaçet als desitjos d'un distant i poc sensible poder central.

Al marge d'aquestes intencions hi ha una Proposició de Llei Orgànica, al Congrés dels Diputats, aprovada per unanimitat pel Parlament de Balears que pretén que Cabrera sigui en el futur, Parc Nacional Marítim terrestre i Reserva Integral, el més alt grau de protecció que es pot aconseguir per una àrea natural sota control i administració de l'Estat. Però aquest assumpte, iius i tot abans de ser debatut, pareix que no arribarà a bon terme. Restaria encara una tercera possibilitat com és declarar Cabrera Parc Natural per la Comunitat Autònoma, encara que no pareix que s'emperi aquesta via legislativa.

El Parlament de les Balears es sobirà i competent per a prendre decisions que afecten la integritat del seu territori i el Parlament espanyol hauria de respectar-les escrupolosament. Seria de desitjar per tant, ara que encara som a temps d'evitar un atropell a la sobirania popular de les illes, que l'acció política dels partits amb representació parlamentària a Balears i a Madrid toren conseqüents amb els seus propis actes i del Parlament de l'Estat emmarca la desitjable declaració de Parc Nacional per a Cabrera. Altres decisions toren un frau i a la vegada un desbarat imperdonable.

Cabrera, com abans Sa Dragonera, s'ha de veure lliure per a sempre de la degradació i la destrucció.

P U I G P U N Y E N T

- A la meua vila adoptiva -.

Son Bru i La Vila
i en is Pont Sa Riera que ve cantussejant.
Na Bauçana i Na Pàtima tancant la vall tranquila.
Lluçnyà i esquerp, per la blavor s'enfila
vers els niguls el Galatzó gegant.

Encara hi ha sentors de rustiquesa
pels estrets carrerons,
i conserven un aire de noblesa
les grans possessions
- Son Puig, Son Nét, Son Roca, Son Fortesa,
Son Cotoner, Son Pont - amb llurs antics blasons.

Hortets verdegem per les prades,
regats per fontanelles perfumades
de murta i romanins;
garrovers i oliveres per les velles marjades,
i més amunt, els boscos d'alzines i de pins.

El tresor de la bella sarraïna
espera encara en l'amagat coval,
i les nits de tempesta encara eguina,
mentre el llamp les muntanyes il·lucina,
el cavall tot en loc del Comte Mal.

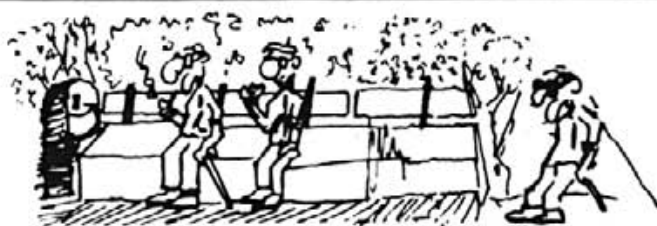
Tardor del 1.938

Victòria Ramis d'Ayreflor

Victòria d'Ayreflor

Xerrades des Banc des Pont

-Bones tardes, Colau.
-Molt bones, Mateu.
-Que t'aixequés de jeure?

-I ara? Pots pensar!
-Com que veig que tens ets ulls molt vermells...

-Bon punyeta, perque he estat llegint un poc.

-O llegeixes?
-Es clar, només mancaria!

-I què has llegit?
-Unes pàgines d'un llibre escrit per D. Juan Bta. Ensenyat y Pujol, titulat "Historia de Andraig".

-Que hi tens coneguts per Andraitx?

-Fa molts anys n'hi tenia un, però no sé si és mort.

-Éssent així, què te pica d'Andraitx?

-D'Andraitx res, lo que passa és que "Historia de Andraig" també parla del nostre poble, Puigpunyent.

-Ah sí?, i què diu?
-Ponques coses però interessants. Tu sabies que l'església de Puigpunyent es va construir desde l'any 1730 al 1760?

-No, no ho sabia.
-Idò així és. Es va construir perque ses parets de s'anterior parròquia s'estaven en derrocant. A més, era una parròquia molt petita per ses necessitats des poble.

-Es curiós.
-Sí, realment. També és curiós es fet de que, segons aquest llibre, fins i tot fent ses obres a escarada, es mestres d'obres no van poder cumplir totes ses condicions des contracte i es va haver d'iniciar un plet.

-Tot aixó és interessant, no ho sabia. Que diu qui van esser es mestres d'obres?

-Es clar que ho posa.

Van esser es germans Bartomeu i Joan Moyà, naturals de aquí mateix, de Puigpunyent.

-No en tenia ni idea d'aqueixes coses...

-També hi ha un transcrit realment curiós, es tracta d'un expedient des plet on estan establertes ses condicions des contracte, signat el 19 de gener de 1737.

-Que posa preus?
-Veiés, quan es posa a nombrar es pactes, és es primer, i diu que s'han de pagar a's mestres, 325 lliures! També se les havia de donar casa per estar i llit; cinc corterons d'aigoardent; una barcella de blat i quatre sous per semana a cada mestre (no als minyons que fessin feina)...

-Ja n'hi hauria de vagues ara!

-Pots estar segur, Colau, pots estar segur!

Colau i Mateu.

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

CASA de la VILA

Donada la importància pel futur de la Serra de Tramuntana en general i per a Puigpunyent en particular, aquest mes informarem de forma esquemàtica sobre el PROGRAMA INTEGRAL DE PROMOCIÓ I DESENVOLUPAMENT DE LA SERRA DE TRAMUNTANA (PROPRM), actualment en fase d'estudi, però que abans d'acabar 1989 ha d'estar aprovat pel Govern Balear, Govern Central i Comunitat Europea.

Fonamentalment el Proprom té per objectiu l'augment de la qualitat de vida a una zona que per les seves condicions intrínseques ofereix unes condicions manco favorables pel desenvolupament d'activitats i en conseqüència han quedat en situació desfavorida respecte d'altres.

Més concretament l'equip redactor de l'estudi del Proprom de la Serra de Tramuntana es proposa vint-i-cinc objectius, d'entre els quals hem seleccionat els següents:

- Millorar els rendiments de les explotacions agrícoles, ramaderes i forestals procurant una disminució en els costos dels factors de producció.

- Protegir la flora, fauna, formacions rocoses i aigües de la zona.

- Millora de les infraestructures lligades a l'aigua: abastament, sanejament, de manera que les necessitats de les poblacions quedin

satisfetes i al mateix temps es preservi el medi ambient.

- Conservar i restaurar el medi físic-natural i en especial els espais naturals protegits, així com els declarats de utilitat pública.

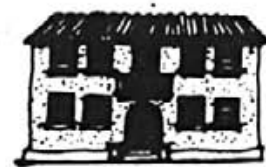
- Procurar el manteniment i ampliació de les masses forestals, procurant la reintroducció d'espècies autòctones.

- Preservar la tipologia constructiva tradicional.

- Millorar els nivells d'assistència social.

- Millorar els nivells de dotació cultural i fomentar el desenvolupament de les activitats culturals tradicionals de la zona.

Naturalment que la consecució d'aquests objectius col·lectius necessiten una gran dotació econòmica, la qual s'obtindrà de la Comunitat Econòmica Europea (50% a fons perdut), del Govern Balear i dels propis Ajuntaments.

En resum podem dir que el Proprom és un programa ambiciós que ha de servir per a frenar la tendència al despoblament de les zones d'agricultura de muntanya; ha de garantir el desenvolupament econòmic i social, assegurant un bon nivell de serveis públics, socials, culturals i comunitaris i ha d'aconseguir la conservació del medi natural de la zona aprofitant els seus recursos.

ECOLOGISTES PER FORÇA

No hi ha cap dia de l'any que no trobem a la premsa o a qualsevol mitjà de comunicació algun atemptat contra la natura.

La Riera està bruta que no es pot ni mirar i la pudor fa quasi bé intran-sitables els camins de prop d'ella.

Els torrents s'han tornat abocadors de fens enderrocs i deixalles.

Els boscos que, gràcies a l'acollida que fan als que els diumenges hi van a passar el dia d'oci, s'omplen de plàstics, pots buits de conserves, botelles de begudes, i restes de menjar quan això no va també acompanyat dels electrodomèstics inservibles que quan no saben on dur-los a tirar, les garri-gues se converteixen en el lloc més fre-quentat.

Aquestes imatges de l'interior de l'illa no és mes infreqüent que quan ens atacam a la mar.

Les edificacions que en molts d'anys d'especulació, tolerància i manca de sensibilitat ecològica, han invadit el nostre litoral, no solsament destruint el paisatge, sinó també degradant les zones marítimes que els en-revolten.

Molts pocs són els racons "verges" que a Mallorca podem comptabilitzar.

Les Urbanitzacions ho invadeixen tot: muntanyes, sembrades de "xabolisme", pinars plens de quilòmetres d'asfalt amb carreteres desertes, platges que estan a caparades per les terrasses dels xalets de la nova gent rica, i unes aigües que haurien de ser blaves i transparents i que són térboles, i amarades de les romanelles dels vaixells i iots de recreació.

Hem augmentat a Mallorca la població tant de residents com de visitants amb unes proporcions desmesurades i les noves formes de vida, automòbils, motocicletes, electrodomèstic, calefaccions, poluïonen els poblats, les ciutats, els camps....

No hi ha proporció entre el millor nivell de benestar i l'educació ecològica rebuda.

Enguany no plou, i on ho fa, plou tant que inunda; la gota freda fa estralls.

Hi ha malalties provinents de la rebeldia del medi-ambient que no aguanta més els atacs de l'home que es diu civilitzat.

O respectam la natura ò aquesta es rebela i ens fa sentir el pes de la seva exigència.

Dèu vulgui que el desastre nuclear de Xernobyl sigui la darrera experiència de la desnaturalització del provocatiu invents que en lloc d'ajudar, destrueixen la natura.

Pere Barceló Barceló.

DECLARACIÓ INSTITUCIONAL DE L'OBRA CULTURAL BALEAR

1 DE MARÇ DE 1989

AUTOGOVERN PLE, ARA

Ja fa sis anys que entrà en vigor l'Estatut d'Autonomia per les Illes Balears. Transcorregut el termini de cinc anys que preveu la Constitució, és arribat el moment d'ampliar les competències per assolir l'autogovern ple que ens situï al mateix nivell competencial que Catalunya, Andalusia o Galícia. Això significarà assumir competències tan importants com l'Educació (som la única comunitat autònoma amb llengua pròpia que encara no té aquesta vital competència), els Mitjans de Comunicació i altres.

L'assumpció d'aquestes noves competències, contribuirà sens cap dubte al fet que les illes Balears deixin d'ésser una "província"; serà un eina decisiva per aconseguir la necessària recuperació i normalització lingüística, cultural i nacional; i permetrà augmentar el protagonisme del nostre poble en l'àmbit de l'Estat Espanyol i de la Comunitat Europea.

La realitat del país no permet ajornar aquesta qüestió. L'ampliació de competències s'ha de fer ARA mitjançant la via que la Constitució assenyala com a ordinària: la REFORMA de l'ESTATUT (la tramitació de la qual ha iniciat el Parlament Balear).

Aquesta REFORMA ~~ens~~ permetrà assumir més aviat i amb més intensitat el nivell d'autogovern que necessitam. I la consecució d'un Estatut d'Autonomia pactat amb l'Estat, no atorgat com el que tenim.

Aprofitant aquesta REFORMA, es podriem modificar determinats aspectes organitzatius de l'Estatut que s'han manifestat aquests anys com a veritables traves al funcionament de les conseqüència de la tendència uniformitzadora iniciada, a nivell estatal, amb els acords autonòmics de 1981 clixé amb el qual es va redactar l'Estatut que tenim i que ara s'ha de reformar.

L'Obra Cultural Balear demana a les institucions, les entitats i els ciutadans de les Illes Balears que donin suport de manera activa a la iniciativa del Parlament de les Illes Balears de reformar l'Estatut per ampliar les competències fins al màxim d'autogovern.

EXCURSIÓ DE "MATANCES" PER ELS PENSIONISTES.

Va ésser una excursió per la zona de Manacor, amb berenada de coca a Sa Gruta, visita a Perles Majòrica, al poble de Ariany i l'església. Va tenir com a colofó un menjar extra de matances.

"Sa Nostra" va col·laborar en gran part a l'especte econòmic i organitzatiu.

Aixó va bé!

Onofre Martorell "Teuler"

De la música de coral.

Fa uns quants dies s'església des nostre poble se va vestir de gala musical, ella i sa petita afició des poble, ja que varem poder gaudir de s'actuació de sa Coral Universitària, sens dubte una de ses millors formacions musicals de s'illa.

I ho es per varis motius: un es que disposa de cantera assegurada i pot escollir ses veus, dos es que fa uns anys que ja funciona i tres perque te una bona direcció.

Va resultar espectacular s'interpretació a doble cor de ses primeres peces imitant sa polifonia des segles xiv -xv, encara que a ses catedrals d'aquell temps s'erribàs a cantar a tres i quatre cors.

Una bona prova ho son es dos cors que hi ha a la seu de Palma devora s'altar major.

Resumint, una actuació inolvidable molt mal acompanyada per sa poca assistència de públic local, ja que practicament tothom era de fora, per aquesta banda una llàstima que adornà ten brillant actuació.

E. Font.

LES GUERRES ES DECIDEIXEN A CABRERA.

La reivindicació de Cabrera com a Parc Nacional, fet per més de set mil persones pels carrers de Ciutat, fa necessària la conciliació de cada un de nosaltres, en contra dels interessos econòmics i de la manipulació política davant els quals els homes ens doblegem, perquè la lluita que ha començat, continuï ....

La mateixa defensa de Cabrera, s'ha anat convertint amb un lluita socio-simbòlica contra la destrucció sistemàtica de la nostra terra, de la nostra història i de la nostra cultura.

l'Excm. Sr. Ministre de la Guerra, Narcís Serra, està ignorant olímpicament la voluntat majoritària de tot un poble, de poder veure, preservat per a futures generacions l'arxipèlag de Cabrera, ignorant també un informe presentat en contra pel CSIC (Centre Social d'Investigacions Científiques).

Són els homes els qui tenim que rebuçar l'absurda militarització en defensa de no sabem quins enemics. Són els homes els qui tenim que defensar la nostra terra per a poder comprendre la nostra vida.

I davant la destrucció del món per l'home, no cal la pasivitat.

Una pasivitat, que està deixant destruir l'arxipèlag de Cabrera pels militars.

I és que disparar ràpagues de foc real sobre illots en els que nidifiquen aus marines no es un mal menor, i màxim quan moltes d'aquestes aus són espècies protegides o d'especial interès biològic.

I tampoc no es la presència de mils de soldats i vehicles pesats a una illa que, ha estat molt despoblada.

No podem culpar sistemàticament a les anteriors generacions que han permès la destrucció de Mallorca i ara, davant els greus fets que estan succeint per altes nacions gràniques que encobreixen la

nostra incompetència i la nostra apatia, alliberant-nos així de la resposta, que hauríem de donar als interrogants que les properes generacions ens plantejaran.

Si ara no deixem NO!, en el futur, ja mai podrem parlar de la nostra història ni de la nostra terra, perquè nosaltres, hauríem estat els únics culpables de la nostra pròpia destrucció.

I el Mediterrani, no està per aquesta luxes.

Maria Josep Perez.
Joni Belli.

GALILEA

NAIXEMENT DE GALILEA.

Després d'haver cercat per diferents Biblioteques de ciutat, hem aconseguit una sèrie de dades que creiem necessàries per poder començar, per a poder entendre el naixement del nostre petit poble.

Es podria començar dient, que el nom del nostre poble se suposa que ve de la comarca de Patèstima, però ningú no sap el perquè no ha estat consignat a cap document.

Els primers establiments que construïren molts de població foren, primerament Son Cortel, del que el primer propietari va ser D. Ramon Ribal (XIV-XV) i després al 1465 ho varen ser els germans Berenguer i en Francesc Aibussa.

D'aquest darrer, es va donar el nom d'Aibussana a la muntanya que hi ha a la vora de Son Cortel (d'aquí el seu nom actual, Ha Bauçana). Al 1446 va pertànyer a n'en Pere Joire i al 1550 a n'en Jordi Cortel, del que el mateix llinatge a donat nom a la possessió.

Per altra banda, hi havia Conques, que quan era propietari en Berenguer Vida es deia El Palmer. El mateix nom de Conques se li podria atribuir a les onades que reia el mateix terreny irregular.

Aquestes possessions, mes les quatre de Son Perdró, Son Marco, Es Ratal i Sa Mola i un parell mes de cases escampades, varen ser els primers símptomes de vida de l'actual Galilea.

Poc després, ja podem trobar a una població dedicada a tallar i batre blat, i que després de ja tants d'anys, son testimonis d'aquells temps, els molins que hi ha a Sa Mola.

Tota aquella gent, uns 448 habitants a la darrera dècada del segle XVIII, vivien en un poble d'unes 113 cases, que separades pintorescament respiraren al poeta Llorenç Ribes a escriure : " Quina escampadisa blanca de cases fora camí! ".

Paraules que ens serveixen per descriure a la Galilea d'aquell temps.

La pagesia teñera i contenta que formava aquella Galilea, s'els hi presentava una sèrie de problemes a l'hora de tenir que anar a missa, ja que tenien que recórrer, ni més ni manco, que cinc kilòmetres per poder arribar a l'església més propera, la de Puigpunyent.

Com que això era un problema greu per a tothom, D. Toni Barcelo Pont de la terra, el no menys célebre capità Antoni, amo de Conques i terror dels pirates berberiscos, va exposar el problema al Birbe D. Pere Rubio Benedito i decidiren trobar una mena de solució.

Així que pel 1788, es reuniren tot dos i visitaren el lloc a on construir el " Donus Dei " o Casa de Deu, i una vegada que el Birbe va donar el seu " vist i plou ", se va ordenar al Rdo. Rector Miquel Dezcallar que emplaés tots els decrets i ordres necessaris per posar en marxa l'ambiciós projecte.

L'OU DE LA SERPENT

* Quan de jove estudiava Història, aquell bon mestre ens repetia molt sovint que els homes pegam d'un cap a l'altre. Talment el pèndul d'un rellotge. I que molt poc temps sabem estar centrats, serens, equilibrats. Potser tot això sigui fruit o conseqüència de les nostres limitacions o de no sobre acceptar (criticar/transformar la realitat que anam fent. (I com que quasi mai ens agrada del tot, sempre volem fugir i pegar a l'altre extrem ...)

* Ara, al meus anys, començ a veure o entreveure com -aquí, Mallorca/Europa occidental- s'acosta un altre cop de rellotge. I no és que m'asusti per uns possibles canvis, sinó perquè és ben perillós. En ell hi està covant -amb títol de pel·lícula- "L'ou de la serp", el verí de la mort, l'eliminació dels contraris.

* I crec que -si voleu, llevau-li totes les possibles exageracions- és ben hora que vegem com va arribant a poc a poc a molts de llocs, a moltes persones, a molts d'ambients. I que no és cosa de rialles.

Quan llegeixes proclames racistes, crits en contra dels estrangers (els del Tercer Món, no faltaba més! Els altres són "turistes".) Quan està de moda anar vestit amb roba 'militar'. Quan al.lots/joves/i no tan joves s'apunten a passar-s'ho bé fent mal, causant danys, ... O tot el fenomen de la violència als camps de futbol. ...

No, no són rialles. La qüestió de Vida i de Futur està en joc.

* Si tots els extrems fan mal, l'extrema dreta -també en el món religiós- també té tots els punts per fer-nos perdre.

* A més, encara ho podria entendre si hi hagués un plantejament ideològic, una anàlisi de la realitat, una proposta positiva i concreta ... però sols trob la negació, eliminar el que i els qui fan nosa.

* I, sobretot, no hi ha actitud democràtica i democràtica. I aquí sí que és prou fonamental per adonar-nos compte de si uns plantejaments o paraules polítiques són o no són acceptables. Per examinar i refuar si tal moda, si aquell corrent cultural, ... afavoreix la convivència, el respecte, la riquesa de diversos parers, la democràcia de tots, la justícia solidària, ... O, tot el contrari, són passes que ens acoten a temps que ja creiem superats/oblidats pels Pobles de la nostra Europa.

* Per això, davant tantes 'anècdotes' o 'fets' que veim i que succeeixen hauríem de mirar si realment afavoreixen la nostra petita i fràgil Democràcia. (És clar que té defectes i limitacions ... si encara és una nina petita i ja n'hi ha que la volen violar!)

* I -tant de bo i tan necessari!- que al.lots/joves/joves gran sabessin que és un puntal que no podem perdre. Si la perdem, Qui guanyarà?

Toni Garau

Cristalleria
La Mallorquina.

Miralls, tancament de galeries i banyeres.
Vidres en general.

Encàrreges a Pep d'es Forn.

Miguel Santandreu, 38 - T 46 97 86 - 07006 - PALMA DE MALLORCA

supermercat

GALATZÓ

CARNICERIA, CHARCUTARIA i MERCERIA
Tel: 614315. Servici a domicili

Dins Les Paelles.

- Tonina?
 -Sí?
 -Què feim per dinar?
 -I jo que sé!
 -Bono, ajudem a pensar.
 -Què vols?
 -Que me diguis què faig per dinar!
 -Qualsevol cosa.
 -Qualsevol cosa no basta per res!
 -Quins mals de cap! Cada dia el mateix!
 -No menjis tú cada dia i veuràs.
 -I ara que no és el temps de les faves tendres?
 -I ..., sí.
 -Idò, per què no en fas?
 -I com?
 -Proveles ofegades.
 -Quants seran a taula?
 -Crec que quatre.
 -Idó apunta:

1,5 kg. de faves tendres amb bassó
 150 gr. de cansalada (xuia)
 50 gr. de camaiot.
 1 "cabessa" d'all.
 2 patates.
 1 fulla de llorer.
 sal i pebrebó.

S'han de trocetjar les faves i posarles dins una olla de fang, amb tots els altres ingredients tallats. Tapar l'olla amb un plat (fondo), ple d'aigua, i deixar bullir.

No s'han de remenar, només moure un poc.

S'ha de menjar ben calent.

- Joanaina, què penses fer de segon?
 -què te fan ganes?
 -Què no hi ha cunill?
 -Sí
 -I si l'escabetxam?
 -Idò endavant, apunta:

1 cunill.
 3 tomàtecs.
 1 ceba grossa.
 1 cabessa d'all.
 1 tassa d'oli d'oliva.
 1 tassa de vinagre.
 grahs de pebrebó.
 canyella i sal.

S'ha de trocetjar el cunill i rentar-lo. Col·locar dins una greixonera amb totes les altres coses i ha de coure poc a poc. Pot servir-se amb patates fregides.

- I si fessim un poc de dolç?
 -I què vols?
 -Te va béun gató ?
 -Sí, beníssim.
 -Endavant idò:

9 ous

300g. ametlles crues (escal·dades, pelades i capolades).

llimona rallada i canyella
 mantega per untar el motlle.
 S'han de mesclar els vermells d'ous amb sucre. Afegir les ametlles, la llimona i la canyella. Pujar els blancs, i després mesclar-ho tot molt poc a poc.

Untar el motlle (que sigui alt, perquè quan puji la pasta no surti). Ha d'estar una hora dins es forn.

Posar sucre en pols per damunt.

PATRONAT MUNICIPAL DE CULTURA

A principis de Març es reunia el Patronat Municipal de Cultura amb l'objectiu de perfilar el programa d'activitats que es preveu dur a terme dins l'any 1989.

Les línies generals d'aquesta programació es fonamenten en l'experiència dels actes culturals celebrats l'any passat i en la intenció de tenir una actuació complementària a la dels diferents grups culturals, omplint els buits que aquests no poden cobrir normalment.

PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS-1989

INVESTIGACIÓ I NARRATIVA BREU.

L'èxit assolit per la convocatòria de Treballs d'Investigació i pel concurs de Narrativa Breu en la passada edició aconsellen la seva continuïtat. L'experiència mostra la conveniència de modificar alguns aspectes per a millorar aquestes convocatòries.

Es publicaran unes bases convidant a la presentació de projectes de Treballs d'Investigació sobre temes directament relacionats amb la cultura local. La data límit de presentació dels projectes es situarà dins el mes de Setembre de 1989 i la dels treballs dins el mes de Novembre de 1990, en un intent d'eliminar els condicionaments de manca de temps per enllestir una obra de vertadera qualitat, que s'han detectat en alguns casos en l'edició de 1988.

Es mantindrà la subvenció dels treballs i el compromís de la posterior publicació però el Jurat no es constituirà fins que siguin coneguts els títols de tots els projectes. La complexitat dels temes fa aconsellable la constitució d'un Jurat amb especialistes en totes les matèries que es presentin. Per això el Jurat serà elegit pel Patronat a proposta d'una comissió formada per en Joan Betti i en Bartomeu Moragues.

S'incrementarà la dotació econòmica dels premis de narrativa breu i la publicitat del concurs a fi de guanyar participació i prestigi. Dins la categoria d'au-

tors majors de 16 anys hi haurà un premi absolut i un premi a la millor obra d'autor local. També hi haurà un premi per a autors fins a 16 anys amb la idea d'estimular la participació juvenil.

FESTES POPULARS.

Les més destacades són la Revetlla de San Joan i la Nit de Cap d'Any. Enguany el Patronat no organitzarà le Festes Patronals d'Agost a Puigpunyent.

MÚSICA.

S'organitzaran tres Concerts de Banda (dos a Puigpunyent i un a Galilea) dos Concerts de Cant Coral (un a Puigpunyent i un a Galilea) i algún Concert de Música de Cambra amb col.laboració amb altres institucions.

CONFERÈNCIES.

S'augmentarà el número de conferències i es començarà per un cicle dedicat a la nostra llengua. També es potenciarà la celebració del dia del llibre seguint la pauta d'anys anteriors d'introducció del llibre, sobretot dins l'àmbit infantil i juvenil.

Esperem que aquesta programació sigui ben rebuda i que els actes comptin amb una nombrosa assistència.

Bartomeu Moragues.

LA CAMILLA

////////

Qui no ha disfrutat, assegut a la camilla, de les contarelles que feia la seva padrina o el seu padrí quan era petit.

No sols contaven rondalles, sino que també fets de cada dia que de qualque manera feien sentir admiració per aquells padrins i repadrins, gent arrelada a la nostra terra ja que sabien "que la soca més s'enfila com més endins pot arrelar".

Sa camilla és la mateixa però aquell nin se fa gran i assegut allà mateix comença a elaborar i viure romanços que més tard contarà, això es llei de vida, però l'altre dia lle gint un llibre que parla i fa comparances de l'intel·ligència dels homes i de les ballenes, amb el calor del braser de la camilla, em va entrar una tristor, una angoixa perquè vaig pensar que els meus néts no podran escoltar romanços meus, perquè jo no tendre forces per contar-los que quan jo era jove vàrem tallar un pinar per edificar una gran presó de ciment semblant a una montanya de caixons; vàrem construir piscines quan teniem la mar; vàrem condemnar els nostros ocells; vàrem . . .

I manco forces tendre per dir que tot això se va fer per doblers, doblers destinats no per enriquir la nostra terra, sinó a enriquir l'avarícia dels homes que pensant esser molt intel·ligents prest vorem que són molt ignorants.

"busquerito"

ENTREVISTA ALS "TRESORERS" DEL POBLE.

En properes setmanes, que hem vista canviada la cara que ens rebia darrera el mostrador de s'oficina de Sa Nostra.

En Miquel Angel Ferrer ens ha deixat, per anar a fer feina a una altra oficina de Portals Nous. Tot això, després d'haver estat tres anys i quatre mesos entre molts.

— Miquel, com es que ara ens deixes ?.

He de dir que jo no havia demanat per anar-me'n, lo que va passar es que a Sa Central me demanaren per a millorar. Com que les oficines estan classificades ara, a jo, m'ha tocat pujar un altra escaló de l'escala.

— Quina impressió te portes d'aquests darrers anys ?.

Aquí, professionalment, ha estat lo millor que m'hagues pogut passar. Aquesta es una oficina que per les característiques que te, has de sebre ier de tot, ja que a la vegada es el Director, el caixer, ... i això, professionalment, t'enriqueix bastant. No t'arribes a enquixonar.

I amb una rialla, com si ja conegues la pregunta a ier, li demanem per una anècdota divertida.

El darrer migdia que me tocava ser aquí, estant rient feina dins l'oficina vaig sentir de sote el renou del camió del fens, per una vegada m'havia descuidat de treure el poal del fens, amb les presses i una vegada estat al carrer, vaig sentir com la porta es tancava. Total, amb els mateixos clients esperant a dehora, anava intentant obrir la porta amb el plàstic d'un DNI, fins que sortauament, la vaig aconseguir obrir.

La nova cara de l'oficina, sempre rient, ens a reb entre bromes i rialles illa, Na Magdalena Bataguer, de 26 anys i natural del poble d'Establiments va entrar als 18 anys a la Casa d'Aborins, tot d'una d'haver acabat el COU.

— Magdalena, el que siguis de poble, creus que t'haurà ajudat més a comprendre a la gent ?

Venc d'estar deu anys al carrer Aixiduc, una barriada antiga. Però la diferència es brutal.

— Com que brutal ?.

Vull dir, que a Palma la gent t'exigeix i aquí, te venen a demanar les coses, que és molt diferent.

— Com potser això d'acabar el COU i començar a fer feina a una carrera, tot seguit ?.

Resulta, que quan feia el BUP, els vespres per no estar tirada per dins Palma, anava a ier temps a una Acadèmia estudiant Blanca, per llavors pujar amb munpare cap a Establiments, que per aquells temps, feia feina a un taller

— Quins hobbies t'agraden més ?

Pint pel meu compte. Faig ceràmica. Estic dins el grup de teatre local,

" Es Riu, lo ". M'agrada es surti i, sore tot, viatjar molt.

— I que no son moltes coses ?

Som molt curiosa i m'apunt per tot. Ienc aquest caràcter.

Be Magdalena, esperam que t'agradi estar molt per aquí. .... Gràcies.

NOTES DE SALUT

salut i treball

Qualsevol treballador està exposat a una sèrie d'agents nocius en el seu lloc de treball que poden conduir a tensions irreversibles o a malalties cròniques. La temperatura, la ventilació, el renou, la pols o l'estrés entre altres, són factors que poden actuar negativament damunt el treballador.

El renou pot produir lesions irreversibles a l'oïda a més de trastorns cardiovasculars, major propensió a l'arteriosclerosi i al infart, alteracions del sistema nerviós, digestiu i endocrí etc.

La pols és un altre element perjudicial per a la salut, ja que les seves partícules es queden allotjades als pulmons i poden produir silicosis o bronquitis crònica.

Determinades substàncies químiques poden causar entre altres trastorns, el càncer. De les 50.000 substàncies químiques utilitzades en la indústria, unes 1.200 són tòxiques. Cada any s'incorporen al món del treball altres 3.000 substàncies de les que es molt difícil conèixer quina es la seva toxicitat, ja que a sa majoria no s'hi han estudiat els seus efectes.

També la fatiga i l'estrés són elements que poden influir negativament sobre la salut mental del treballador. A llarg plaç l'estrés es causa d'alteracions biològiques, mals de cap i sobre tot insomnis.

medecines inútils

Recents investigacions dutes a terme per el servei de Farmacologia de l'Hospital de la Vall d'Hebrón a Barcelona, elegit per l'OMS com a centre de vigilància farmacològica a Espanya donen com a resultats que un 40% de les aproximadament 800 especialitats fabricades per laboratoris espanyols no tenen cap efecte farmacològic sobre el cos humà. Quasi totes les medecines enquadrades en aquesta xifra són complexes vitamínics que es posen en venda abans que els seus efectes s'hagin demostrat. Així i tot, existeix un factor psicològic que no es pot ignorar ja que moltes vegades resulta positiu: la confiança del pacient en el tractament pot millorar els efectes estrictes del medicament.

Decàleg contra el càncer

- No fumar.
- Moderar el consum d'alcohol.
- Evitar les exposicions prologades al sol.
- Respectar les normes de seguretat referides a la manipulació professional, l'us o producció d'elements cancerígens coneguts.
- Consumir amb freqüència fruita i llegums fresques, així com aliments rics en fibres.
- Evitar l'excés de pes i limitar l'ingesta de grasses, especialment d'origen animal.
- Visitar al metge si una taca de la pell o gra canvia de tamany, color o sangra i també si nota l'aparició d'una tumoració.
- Consultar també si es noten trastorns que persisteixen com: tos, ronquera, trastorns del ritme intestinal, perdues de pes inexplicables.
- Les dones haurien de visitar al ginecòleg a partir de la 3ª dècada de la vida cada any i realitzar-se un frotis vaginal.
- Realitzar-se mensualment una exploració mamària.

"casa diana"

MERCERIA   REGALS
CERÀMIQUES   BRODATS
JERSEIS FETS A MÀ

C/. Major, 48
PUIGPUNYENT
Teléf. 61 44 56

POLIESPORTIU MUNICIPAL DEMACÒGIA I PLANIFICACIÓ

Després d'haver llegit les opinions publicades en aquesta Revista, fetes per les persones que més responsabilitat tenen dins el món de l'esport local. Crec arribat el moment de dir la meua, la d'un grup també molt vinculat a l'esport, però que ocupa una posició de segona fila, ja que no som autoritats dins l'Ajuntament ni dins cap Junta Directiva de Club local. Això sí, estim l'esport tant com el qui més i em preocupa el fet de que tenguí problemes.

Analitzant la situació actual, és evident que els esports locals més populars, com són el Bàsquet i el Futbol, no estan en el seu millor moment.

El Futbol està patint una progressiva pèrdua de practicants des de que, fa uns anys, hi hagués un equip federat d'al.lots. I tampoc va durar l'intent de tenir un equip de "futbito", que se va provar fa unes temporades.

El Bàsquet tampoc es troba al seu millor moment i, sense poder xerrar d'una crisi greu, s'ha de dir que la situació és delicada. Aquí, al contrari del Futbol, els problemes poden ser que venguin pel creixement del propi Club. Un creixement que no ha anat acompanyat d'una major il.lusió dels practicants, ni d'una millora de les instal.lacions (se necessita de la Pista Coberta) ni d'una millor gestió de la Junta Directiva.

Com que és més fàcil criticar que analitzar, cada grup dona la culpa als altres en lloc de cercar la part de culpa que hi té cadascú. I, en aquest punt, ja hi podem trobar dues postures ben clares:

a) L'Ajuntament considera que dona una forta ajuda econòmica a l'esport, que dur endavant el projecte de Pista Coberta, que mantén les instal.lacions, etc... i que la situació vé dels problemes interns del propi Club i d'una manca d'il.lusió de tots els components del mateix. Com a conseqüència,

es troben ara dificultats allà on abans no n'hi havia.

b) El Club de Bàsquet pensa que tot el mal vé de la poca ajuda econòmica que reb, de la manca d'una Pista Coberta i de que, si el batlle fos d'un altre grup, ja estaria feta i pel fet mateix que el responsable de l'esport no compareix mai pel poliesportiu.

Mirant aquesta polèmica des d'una posició fora de l'Ajuntament i de la Junta Directiva, vull fer unes petites reflexions:

1er.- Es necessari que els esportistes practicants tinguem un major esperit de sacrifici, assistint amb més regularitat als entrenaments i amb un major entusiasme. Durant els mesos de durada que té el Curs Escolar, s'ha de procurar que el temps d'estudi no sigui coincident amb l'hora de l'entrenament. Els que fan feina o disposen de més dobbers, que pensin en fer qualche "inversió" al Club, a més de les que fan als Cafès.

2on.- Els pares dels esportistes més joves han d'acostumar als nins i nines a sebre repartir també el temps entre l'estudi i l'esport, no sacrificant mai un per l'altre. Han de pensar en l'educació física que reben els seus infants mitjançant la pràctica esportiva. Això és molt important. Tampoc s'han d'oblidar del suport econòmic i material al Club, el primer pagant les quotes pertinents i els segon posant el cotxe quan sigui necessari o intentant ajudar a la Directiva amb alguna feina.

3er.- Consider que a la Junta Directiva hi ha d'haver persones amb il.lusió i, si d'aquesta desapareix qualche membre, s'ha de cercar una altra persona il.lusionada que ocupi el lloc deixat buit. Sense voler llevar cap mèrit als actuals components, crec necessària una ampliació i

una renovació de la Directiva, que sigui més representativa i oberta a tothom, de manera que així es perdi la sensació de que, si dues o tres persones deixassin el Club, aquest no podria sobreviure.

Esperem que, a la convocatòria de la propera Junta General, no just es parli de que falten dobbers, de que la gent no col·labora, de que l'Ajuntament no pensa amb el Bàsquet, i de que sí se doni una passa llarga i decidida cap a la democràcia interna del Club, fent conèixer als socis el dret que tenen a escollir els directius i a ocupar un càrrec com a tals si volen.

L'única manera de que el Club pugui seguir endavant, és aconseguint mecanismes de funcionament sense cap tipus de personalisme.

4art.- Molt decepcionats quedàrem si l'Ajuntament actual no aconseguís fer realitat la Pista Coberta. I més encara si això fos degut a dificultats econòmiques per no poder atendre als projectes de la Casa de Cultura i de la Pista Coberta. Benvinguts aquests dos projectes, però a l'hora de fixar prioritats, crec més necessària i merescuda la Pista, ja que el món de l'esport té una implantació més forta i li estan quedant petits o antiquats els espais de que disposa, dificultant la pràctica diària del mateix.

En canvi, el món de la Cultura, que em mereix tot el respecte, no crec que estigui passant per aquestes dificultats, ja que disposa del Saló Parroquial, de la Biblioteca, del Saló d'Actes de la Casa de la Vila i d'es Racó. A més de no tenir ninguna constatació de cap acte cultural no fet o suspès per falta del lloc adequat. El Bàsquet sí que ha vist suspeses moltes activitats per no disposar de Pista Coberta i que, una vegada feta, també podria acollir activitats culturals populars que ara es celebren, suportant les inclemències del temps. Si el batlle vingués més vegades pel Poliesportiu, veuria personalment tot

això per posar-hi remei.

Per acabar, vull dir que, si ara la gestió municipal de l'esport del Sr. Arbona em preocupa pel fet bàsic de veure incert el futur de la Pista Coberta per problemes econòmics que no existirien, segurament, sense el projecte de la Casa de Cultura, lo fet pel Sr. Pérez durant els darrers vuit anys tampoc és tan brillant i, per demostrar-ho, estudiem un parell de coses que es veuen cada dia però de les que ningú, curiosament, diu res :

- Qui té la culpa de que caigués el Talus ?. A lo millor un projecte no molt costós hagués estalviat la no menys despreciable xifra de 8.000.000.- de pessetes, que ha costat el mur de contenció. (Amb aquests dobbers podríem tenir quasi la Pista Coberta).

- La teulada dels vestuaris no pot aguantar la força del vent.

- El trispol d'arena del camp de futbol no va funcionar i fou necessari canviar-ho per zero. Més de 300.000.- pessetes perdudes. (De les de llavors).

- De què ha servit la lona per protegir la taula d'anotadors ?. Ben senzill, per fer ara nosa dins els vestuaris. Més dobbers tirats.

- La pista actual ja té clivells per tot arreu.

- Els vestuaris es varen fer enmig de tot, quan lo normal era haver-los fet a un costat. Ara, resulta que destorben per fer la Pista Coberta.

- La pista actual es va construir al lloc més exposat al temps, així el vent hi pega ben de ple. Just un poc més arraconada tot hagués estat diferent.

Esperem que venguin millors temps per l'esport, però, per favor, no tornem al passat.

Antoni Betti Moragues.

TALLERS

J. B. JAUME

XAPA I PINTURA

C/. General Biera, 138 - Tel. 20 66 17 07010 PALMA

FONTANERIA Y CERRAJERIA

GOMIS

ANTONIO GOMIS CALDENTEY

Ctra. Nova de Estellenchs, 16

PUIGPUNYENT

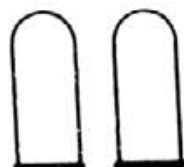

**BAR RESTAURANT
PLA DE SA SINIA**

Servels de:

**NOCES • COMUNIONS
FESTES • CUINA TIPICA**

CARRETERA DE PUIGPUNYENT - Km. 14 TELEFONO 61 40 57

**CAFETERIA-RESTAURANT
ES PONT**

**C/. Sa Travecia, 2 - T. 61 40 31
PUIGPUNYENT**

PANADERIA PASTISSERIA VIDAL

David Palacios

**ELABORACIÓ
PRÒPIA**

SERVEI A: CALVIA 1 STA. PONSÀ

PUIGPUNYENT C. Travecia n.º 26 Tel. 61 42 05

**Ses
Cotzeries**

C/. Major